בְּאֵר הַגּוֹלֶה

ל שַם בַּגְּקָרָא נ״ג נ בָּרָכוֹת נ"ג ל שָׁם שָׁכ התוספות בשם ר"ה נ״א ןנ״ג ך טור בְּשֶׁם אַבִּי הָעוֹרִי וּשְׁאָר פּוֹסְקִים שׁ שָׁם בְּגְּקְרָא נ״ג וּכְבֵיה הַלֵּל תַ יְרוּשָׁלְמִי יֹ glowing coals but no flame

ז להָיָה הוֹלֵךְ חוּץ לַכְּרַךְ וְרָאָה (מֹ) אוּר, אָם לְבָּן אֵינָם־יְהוּדִים אֵין מְבַּרְכִין עָלָיו, (כה) וְאָם רָבָּן יִשְׂרָאֵל, אוֹ אַפּלוּ מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה, מְבָּרְכִין עֶלָיו: אַ בּאוֹרְ הַיּוֹצֵא מֵהָעֵצִים וּמֵהָאַבָּנִים (ינ) (כו) מְבָּרְכִין עָלָיו. אָבֶל בְּמוֹצָאֵי יוֹם־הַכְּפוּרִים אֵין מְבָרְכִין עַלָּלֹי : ט)יֹבֶּהָלִים הַבּוֹעֲרוֹת בָּלֹ־כָּךְ שָׁאַלוּ מִכְנִיס קִיסָם בּינֵיהָם הוא נְדְלָק, מְבָּרְכִין עֲלֵיהֶם, וְהוּא שֶׁצֲשׁוּיִים (כוֹ) לְהָאִיר: יֹ מּאוּר שֶׁל כְּבְשָׁן, בְּתְחַלֵּת שְׂרֵפַת הַלְּבִּנִים אֵין מְבָּרְכִין עָלָיו, שֶׁאָז אֵינוֹ עָשׁוּי לְהָאִיר, וְאַחַר שֶׁנְשְׂרְפוּ, אָז עָשׁוּי לְהָאִיר וּמְבָּרְכִין עָלָיו: לֹא (כּה) *בֵּר בּית־הַבְּנֶסֶת, (כט) "אָם יֵשׁ שֶׁם אָדָם חָשׁוּב מְבָּרְכִין עָלָיו, וְאָם לָאו אֵין מְבָּרְכִין עָלָיו. יֹּוְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּהֵפֶּךְ. צּרְבָין שָׁמָשׁ (יג) שֶׁאוֹבֵל שֶׁם (ל) מְבָּרְבִין עָלָיו, וְהוּא (לֹא) שֶׁלֹא הְהֵא לְּבָנָה זוֹרַחַת שָׁם: בֹּ פְּאֵין מְבָּרְבִין עַל גַר (יד) שֶׁל מֵתִים, (לב) שָׁאֵינוֹ עָשוֹּי לְהָאִיר. הִלְּכָּךְ, מֵת שֶׁהָיוֹ מוֹלִיכִין לְפָנָיוֹ גַר אָלוּ הוֹצִיאוּהוּ בֵּיוֹם, וְהוֹצִיאוּהוּ בַּלַּיְלָה בְּגַר, (לג) אֵין מְבָּרְכִין עֶלָיו: 'ג יסוּמָא (טי) (לב) אִינוֹ מְבָּרְבִּי 'ד [*] (לה) בּהָי יוֹשְׁבִים בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ וְהַבִּיאוּ לָהֶם אוּר, (לו) אֶחָד מְבָּבְדְּ לְכַלָּם: עוֹ עֹז) יוֹנֵר בְּתוֹדְ הַיקוֹ אוֹ בְּתוֹדְ כָּנָם

שערי תשובה

באר היטב [*] הָיוּ יוֹשְׁבִים כו׳. וְכָתַב בר״י בָּשֵׁם מָהָרִ״י פְּרָאגִי בַּתְשׁוּבָה כת״י: מי שֶּׁבְּבָר בְּרָךְּ (מֹ) אוּר. וְיָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵשׁ לְאוֹרוֹ, כְּמ״שׁ ס״ד: (נֹנ) מְבֶּרְכִין עָלְיוֹ. לְפִי שָׁגַּם תְּחַלֵּת בְרָיַת הָאוּר הָיָה בְּמו״ש ע״י אדה״ר שֶהַקִּישׁ אַבָּנִים זָה בָזָה, וָאֵין שַׁיַךְּ זָה בְּיו״כ: (יג) שָאוֹבֵל. פּי׳ בְּבָיִת הַפְּמוּךְּ לְבהכ״ג, כְמ״ש סִימָן רסט; וְצ״ל דְּהַחַלוּנוֹת פָּתוּחִים לְבהכ״נ, מ״א: (יד) שֶׁל מֶתִים. וְה״ה גֵר שֶׁל חֲתָנִים, מ״א. וּבְבָאַר הַיִּטֵב אֲשֶׁר לְפָנֵי יֵשׁ שֶׁם עְרְבּוּב, ע״ש: (טו) אֵינוֹ מְבָרַךְּ. דְּוְקָא עֵל הַנֵּר

בַּאוּר הֲלָכָה

לַשְּׁנִימָה: * גַר בֵּית־הַבְּנֶסֶת. וְגֵר שֶׁהוּא עָשׁוּי לְכָבוֹד וּלְהָאִיר, עַנַן בִּפְּרִי־מְגָּדִים שֶׁכֶּתָב דְאֵין לְבַרָךְ עָלָיוֹ, וּסְצֶאתִי שֶׁכַּן כָּתְבוּ גַּם בְּתַלְמִידֵי רַבְּגוּ יוֹנָה. אָכַן בְּרַשׁ״י נ״ג ד״ה בְּסוֹף וְד״ה כָּל מַת וְכוּ׳ מַשְׁמֵע שָאַין סוֹבֵר כַּן. נְסְתַּכָּקְתִי. גַר שְׁנְּדְלַק בַּתְחַלָּה לְכָבוֹד וְלִבְסוֹף מִשְׁתַּמֵשׁ בּוֹ לְהָאִיר לְבָד, אַם יוּכֵל לְכָרַךְּ עֶלֶינִ²⁹⁾; וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה מֵאוּר הַכִּבְשַׁן שֶׁמְבָרְכִין עָלָיו בְּסוֹפוֹ מְשׁוּם שֶׁעַשׁוּי לְהָאִיר, דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁעוֹשֶׂה פְּעַלָּה חֲדָשָׁה בִּשְׁבִיל זָה, כְּמוֹ שֶׁפַּרַשׁ רַשׁ״ִי בָּגְמָרָא, עַיַּן שָׁם, וּמְכָּל מַקּוֹם יַשׁ לְצַדִּד דְּיָכוֹל לְבָרַהְ פִּיוָן שָׁהִיא צַתָּה רַק לְהָאִיר, דְּבְנֵר שֶׁל שָׁבָּת שָהָמְצְוָה הִיא הַדְלָּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְכַרְכִין ׳וְצְנֵנוּ לְהַדְלִיק׳. שֶׁם אַוְלִינָן כָּתַר הָחָלָת הַדְלָקָה, שָאָם הַדְלָקָה שָּלֹא לְצֹרָךְ שָׁבָּת רַק לְעִנְיָן אַחֵר צַּרִיךְּ לְכַבּוֹתַה וְלַחֲוֹר וּלְהַדְלִיקָה, כְּמוֹ שֶׁמְבֹאָר בְּסִימָן רסג סַעִיף ד בָּהַגְּ״ה [ע״ש בחרושי רע״א], מָה שָאֵין כֵּן הַכָּא שֶׁלֹא בָּעִינָן כְּלָל שֶׁיַדְלִיקָנָּה לְצֹרֶךְ הַבְדַּלָה, וְכִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא: צְשָשִׁית שָהַיְתָה דוֹלָקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם, לְמוֹצְאֵי־שָׁבָּת מַבְּדִּיל עָלֵיהַ, וְכַן עַל גַר שֶׁל אֵינוֹ־יְהוּדִי שֶׁהַדְלַיק מִיִּשְׂרָאֵל, וְכָל זֶה מפְגִי שֶׁהַבְּרָכָה נִתְקְנָה עֵל בְּרִיאֵת הָאוּר שֶׁהָיְתָה בְּמוֹצַאַי־שָׁבָּת, וְרַק דְּבָעִינַן שֶּיְהַא הָאוּר עַשׁוּי כְּדֵי לְהָאִיר [וּכְמוֹ שֶׁהַיָּה אַצֶּל אַדָם הָרִאשוֹן שֶׁהָיָה הַחשֶׁךְּ מְמַשֵּׁשׁ וְהוֹלֹךְ, וְנָטַל שְׁנֵי רְעָפִים וְהֹקִּישֶׁן

קָבֶרְקּין עַל נֵר זָה, הָתָם הַטַּעָם, שָׁהוּא מְבָרְכִין עַל נֵר זָה, הָתָם הַטַּעַם, שֶׁהוּא מְבָרֵקּ על תוֹסֶפֶת שַּלְהֶבֶת שׁל הָתֵּר שֶׁנְתוֹסֵף עַל־יְדֵי הַדְּלָקַת הַיִּשְׁרָאֵל, וְהַתּוֹסֶפֶּת הַזֶּה בֵּיוָן שֶהוּא נוֹלַד עַכְשָׁו, הָוֵי לֵהּ כְּאוּר הַיּוֹצֵא מֵעַצִים וַאֲבָנִים בְּמוֹצָאֵי־שַׁבָּת דְמַתָּר לְבָרֵךְ עַלָיו, מַה שֶׁאֵין בֵּן בְּמוֹצָאֵי יוֹם־ הַכָּפּוּרִים, מְבֹאָר לְקַמֵּה בְּסָעִיף ח דְּאֵין מְבָרְכִין עַל אוּר הַיּוֹצֵא מֵעַצִים וַאָבָנִים: ז (כה) וַאָם רָבָּן יִשְׂרָאֵל. וְחָלִינָן שֶׁהָאוֹר הוֹא שֶׁל יִשְׁרָאֵל. (כה) ומַיְרֵי שֶהוּא סָמוּךְ כָּל־כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לְהִשְׁתַּמֵשׁ לְאוֹרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סְעִיף ד: דֹּ (כוֹ) מְבָּרְכִין עָלָיוֹ. לְפִי שֶׁצָּם תְּחָלֵּת בְּרָיֵת הָאוּר הָיָה בְּמוֹצָאַי־שַׁבָּת עַל־יְדֵי אָדָם הָרָאַשׁוֹן עַל דֶּרֶךְּ זֶה, שֶׁהָקִּישׁ אֲכָנִים זֶה בָזָה, וְזָה אֵין שַׁיַּךְּ בְּמוֹצָאֵי יוֹם־הַכִּפּוּרִים, שֶׁלֹא הָיָה אָז תְּחַלַּת בְּרִיָּתוֹ, וְטַעַם בְּרְכָתוֹ הוּא, לְפִי שֶׁכָּל הַיּוֹם הָיָה אָסוּר לוֹ לְהִשְׁתַּמִשׁ בְּהָאוּר וְעַכִשֵׁו הַתַּר לוֹ, לָכֵן אֵין לְכָרַךְּ (כוֹ) אֶלָּא בְּאוּר שֶׁשֶׁבַת, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה

דָלוּק מָבְּעוֹד יוֹבּ־יְשְבַת כָּל יוֹם־הַבְּבְפוּרִים, שֶׁלֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְהִשְׁתַּמִשׁ

13

מִשְנָה בְּרוּרָה

בּוֹ וְעַכְשָׁוֹ הַתַּר (טֹ (כז) לְהָאִיר. אֲבָל אִם עֲשׂוּיִין כְּדֵי לְהִתְחַמֵּם אִין מְבָרְכִין עֵלֵיהָן²², שָׁאַפְלוּ עַל הַנַּר אַין לְבָרַךְּ אָם אַין עָשוּי לְהָאִיר, וּכְדְלְקְמֶהּ בְּסָעִיף יא: יֹ**א** (כח) גַר בֵּית־הַכְּנֶסֶת. וְגַר (כו) שֶׁל בֵּית־הַמְּדְרָשׁ שֶׁבְיָמֵינוּ, מַסְתַבְּרָא דְתָלוּי לְפִי הַפֶּקוֹם, אָם לוֹמְדִים שֶׁם וּמִדְלִיקִין בִּשְׁבִיל זָה הֲבֵי נַצֲשָׂה לְהָאִיר: (בט) אָם יֵשׁ שֶׁם אָדֶם הָשׁוּב. אָז (כמ) נַצַשָּה לְהָאִיר, וּכְשֶׁאֵין אָדָם חָשׁוּב, נַצַשָּה לְכָבוֹד הַשְּׁכִינָה. וְהַיֵּשׁ־אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ לְהַפֶּךְ, דְּכְשָׁיֵשׁ אָדָם חָשׁוּב, נַצַשָּה לְכְבוֹד הַשְּׁכִינָה. וְהַיֵּשׁ־אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ לְהַפֶּדְ, דְּכְשָׁיֵשׁ אָדָם חָשׁוּב, נַצַשָּׁה לְכְבוֹדוֹ וְלֹא לְהָאיר, וּבְדְלֵיפָּא אָדָם חָשׁוּב שָׁרֵי, דְּנַעֲשָה לְהָאִיר. (כט) מִיהוּ, אָם יְכַבָּנוּ וְיַחֲדֹר וְיַדְלִיקְנוּ לְצֹרֶדְ הַבְּדַלַה, וַדַּאי שָׁרֵי לְכָלֵי עַלְמָא בְּכָל ענְיָן. אִיחָא בְּבֵית־יוֹסַף, דְּבָאַרְצוֹתֵינוּ נוֹהָגִין לְהַדְלִיק בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת נֵר מְיַחָד כְּדֵי לְהַבְּדִיל עָלָיו. כָּתַב בְּסַפֶּר אַלְיָה רַבָּה, דְּמִדְּתַלִינָן כָּאוְ בְּאָדֶם חָשׁוּב, שְׁמַע מַבָּה דְּכָל כִּי הָאִי גַּוְנָא, כְּגוֹן שָׁמַדְלִיק נַר בָּבִיתוֹ לְכָבוֹד אָדָם חָשׁוּב שְׁבָּא אַלִיו, אֵין מְבַּרְבִין עַלַיוּצ: (ל) מְבַּרְבִין עָלָיו. שֶׁעַשׁוּי לְהָאיר לַאָכִילָתוֹיִציּ). (ל) וּמִיְרֵי שָׁאוֹכָל בָּבִית הַפָּמוּךְ לְבִית־הַכְּנָסֶת וְהַחַלוֹנוֹת פְּתוּחִים לוֹ, דְּבְבֵית־הַכְּנָסֶת אָסוּר לָאֱכַל, כְּמוֹ שַׁכָּתוּב סִימָן קנא. אִיתָא בָּרֹא״שׁ וָהֶעָתִּיקוּ הַאַחַרוֹנִים, דְּהָאִידְנָא אֵין מְבָרְכִין כְּלֶל עַל נֵר שֶׁל בַּית־הַכְּנֶסֶת, שָׁאֵין מִדְלִיקִין בוֹ רַק לְבָבוֹד, שֶׁהָרֵי דוֹלְקִין הַנֵּרוֹת אַף בּיּוֹם; וְהַפַּנַנָה עַל אוֹתָן (לה) שָׁדּוֹלְקִין לְפָנֵי הָעַמּוּד שָׁהַם רַק לְכָבוֹד, אֲבָל אוֹתַן שֶׁלוֹקְחִין כָּל אָחָד בְּיָדוֹ לְהָאִיר, מְבֶּרְכִין [דה״ח]. וְכַמָּה אֲנָשׁים נִּכְשַׁלִין כָּזָה. שֶׁלוֹקְחִין מִנֵּרוֹת שֶׁל הָעַמּוּד עַל הַכְדֵּלָה. וְאִין נָכוֹן לַצֵּשׁוֹת כַּן. וְאוּלֵי כְּשֶׁרוֹצֵה לְצָרַף מִהֶן לַאֲבוּקָה אֵין לְהַקְּבְּּיד. וְנִרְאֶה כָּשׁוּט דְעַל גֵר יָארְצָיָט אֵין לְבָרַהְּ, שֶׁאֵינוֹ עַשׂוּי לָהָאִיר. רַק לְזָכֵר נִשְׁמֶת הַמַּת: (לֹא) שֶׁלֹא תְהָא לְבָנָה. שֶׁאַם יַשׁ לְבָנָה אֵין צָרִיהְּ הַשְּׁמֶשׁ לְאוֹר הַגָּר, וְלֹא נַצְשָׁה אָלָא לְכְבוֹד הַשְּׁכִינָה: יֹב (לב) שָׁאֵינוֹ עֲשׁוּי לְהָאִיר. רַק שְּמַדְלִיקִין אוֹתוּ לְכְבוֹד הַמַּת: (לג) אֵין מְבָּרְכִין עַלַיו. פִּיוַן (לנ) שָׁבַּּם בַּיוֹם הִיוּ מוֹלִיכִין לְפָנֵיו, אִם־כַּן הוּא לְכָבוֹד, אַף־עַל־פִּי שֶׁצְּרִיכִין לוֹ עַתָּה בַּלְּיָלָה. וְכָתַב הַמָּגַן־אַבְרָהָם, דְּהוּא הַדִּין עַל גֵר שְׁמַּדְלִיקִין לְכְבוֹד הַהָּתָן אִין מָבָרָכִין: לג (לד) אֵינוֹ מְבָרָה. דְהָא בַּעִינָן שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרוֹ עֵד שְׁיְהָא יָכוֹל לְהַכִּיר בִּין מִטְבּעַ לְמִטְבּעַ, וּכְּדְלְעֵיל בְּסָעִיף ד, וּבְסוּמָא לא שַיָּדְ זָה־25). וְעַבֵּן בּפְרִי־מְגָּדִים דְּנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן אַם יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחַרִים בְּבְרָכָה זוֹ, כֵיוָן שָׁהוּא בְּצַרִי מְגָדִים דְּנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן אַם יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחַרִים בְּבְרָכָה זוֹ, כֵיוָן שָׁהוּא בְּצַבְיי בְּבָרְכָּת ׳פּוֹרָא מָאוֹדִי הָאֲשׁ׳, אֲבָל שְׁאָר הַבְּדָּלָה אוֹמֵר [מ״א וא״ר וש״א]: לך (לה) הָיֹוּ יוֹשְׁבִין וְכוּ׳. מֵיְרֵי שֶׁהְבְּדִּילוּ מְכָּבָר, וְלֹא הָיָה לְהֶם אָז אוּר בְּסָמוּף לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ נָאוֹתין לְאוֹרוֹ, וְעַתָּה נִזְדַּמֵּן לָהֶם. אוֹ שֶׁיּוֹדְעין שָׁלֹא יִהְיָה לָהֶם כּוֹס בַּלַיְלָה, דְּאִי מְצַבְּין שֶׁיִּהְיָה לָהֶם כּוֹס, מוּטָב שַיֵּקְתִּינוּ בְּבַרְכָּת הַבֵּר וִיסַדְרוּ עֵל הַכּוֹס, וּכְמוֹ שֶׁבָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף־קַטָן ד: (לו) אָחָד מְבָרֶדְּ לְכַלְּסִייּ. וְאַף־עַל־גַּב דְּצְרִיכִין כַּלְּס לְשִׁתֹּע בּרָכָתוֹ וְהָנִי בִּטוּל בִּית־הַמְּדְרָשׁ, וְאִם־בֵּן הָיָה טוֹב יוֹתֵר שֶּיִּבְרַךְּ כָּל אָחָד לְעַצְמוֹ, אָפְלוּ הָכֵי הָא עַדִיפָּא קְשׁוּם ׳בְּרַכִ־עָם הַּדְרַת מֶלֶךְּ׳ [גמרא]. פָּתָבוּ (לֹג) הָאַחֲרוֹנִים, דַּאֲפָלוּ מִי שֶׁפָּבֶר בֵּרָךְּ ׳פּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֲשׁ יָכוֹל לְחֵזֹר וּלְבָרְךְּ לְהוֹצִיא בְּנִי־בִיתוֹ 🌮: טוּ (קְוַ) גֵּר בְּתוֹף חֵיקוֹ. הַיְנוּ

שער הצייון וַדָרֶף־הַהַיִּים וְהַגְּרִ״ז: (כֹד) טְ״ז: (כֹד) מָגַן־אַבְרַהָם: (כֹד) וְהוּא הַדִּין בָּאוּר שֶׁהַדְלַק מְמֵנוּ, מְפְנֵי שְׁיֶשׁ בּוֹ עַדִין מְקְצַת מַהָאוּר שֶׁשֶּבֶת⁽²¹⁾: (כֹד) אַף דְּבְּגְּמָרָא נַזְּכֶּר גַּם גר שֶל בּית־הַמִּדְרָשׁ, לֹא מָיָבִי בְּאוֹתָן שָמִּדְלִיקִין לְצַרָף הַלְּמִּוּד, כִּי אָם בְּהַנֵּרוֹת שַׁמִּדְלִיקִין בְּהַמְּנוֹרוֹת, שָׁהוּא לְפָּצָמִים רַקּ לְכָבוֹד: (כֹס) בּית־יוֹסַף: (כֹט) אֵלְיָה רַבָּה וְתוֹסֶפֶת־שׁבָּת: (ל) מָגן־אַבְרָהָם וְתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת: (לֹח) וְכֹן כָּתַב בְּסַפֶּר מִנַחַת־שָׁמוֹאַל: (לֹנ) טוּר: (לֹג) שַׁצַרִי־תְּשׁוּבָה בְּשׁם הַבְּרְבִּי־יוֹסף וְדְרָדְּ־הַחַיִּים:

. The pilet he lily god it firelace & exs